

ЗАКОН

О ШТРАЈКУ

("Сл. гласник РС", бр. 111/2008)

Члан 1

- (1) Овим законом уређује се поступак организованог прекида рада у коме радници могу остварити заштиту професионалних, економских и социјалних права.
- (2) Штрајк је организовани прекид рада, који се може организовати у предузећу, установи и код другог правног или физичког лица (у даљем тексту: послодавац).
- (3) Штрајк се може организовати у грани или дјелатности или као генерални штрајк за територију Републике Српске (у даљем тексту: Република).
- (4) Штрајк се може организовати и као штрајк упозорења, који може трајати најдуже један сат.

Члан 2

- (1) Радници слободно одлучују о учешћу у штрајку.
- (2) Послодавац не може да спречава раднике да организују штрајк и учествују у њему, нити да употребљава пријетње и принуде ради завршетка штрајка, као и да по основу неучествовања у штрајку омогући већу плату или друге повољније услове рада за раднике који не учествују у штрајку.

Члан 3

Право на штрајк радника у гранама или дјелатностима од општег интереса може се остварити под посебним условима прописаним овим законом.

Члан 4

- (1) Одлуку о ступању у штрајк или штрајк упозорења код послодавца доносе надлежни орган репрезентативног већинског синдиката или више од половине запослених код тог послодавца.
- (2) Одлуку о ступању у штрајк или штрајк упозорења код послодавца може донијети надлежни орган и другог синдиката, који подржи више од половине запослених код тог послодавца.
- (3) Одлуку о ступању у штрајк или штрајк упозорења у грани или дјелатности доноси надлежни орган репрезентативног већинског синдиката за ту грану или дјелатност.
- (4) Одлуку о ступању у генерални штрајк или штрајк упозорења доноси надлежни орган репрезентативног већинског синдиката Републике.

Члан 5

- (1) Одлуком о ступању у штрајк утврђују се:
 - а) захтјеви радника,
 - б) вријеме почетка штрајка,
 - в) мјесто одржавања штрајка,
 - г) начин на који се води штрајк и
 - д) састав штрајкачког одбора који заступа интересе радника и у њихово име води штрајк.
- (2) Ако се штрајк испољава окупљањем радника, мјесто окупљања учесника у штрајку не може бити ван радне средине послодавца.

Члан 6

- (1) Штрајкачки одбор дужан је да штрајк најави послодавцу достављањем писане одлуке о ступању у штрајк, најкасније седам дана прије дана одређеног за почетак штрајка, односно 24 часа прије почетка штрајка упозорења, ако овим законом није утврђен други рок.
- (2) Одлука о ступању у штрајк радника у грани или дјелатности доставља се репрезентативном већинском удружењу послодавца у тој грани или дјелатности.

(3) Одлука о ступању у генерални штрајк доставља се репрезентативном већинском удружењу послодаваца Републике и Влади Републике Српске.

Члан 7

(1) Штрајкачки одбор и послодавац, односно преговарачко тијело које одреди послодавац дужни су да од дана достављања писане одлуке о ступању у штрајк, као и за вријеме трајања штрајка покушају да споразумно ријеше настали спор или могу изнијети спор пред посебно тијело за миренење, које стране у спору споразумно оснивају.

(2) Ако се спор не ријешу у року од осам дана од почетка штрајка, стране у спору могу позвати да у рјешавању спора учествује и представник органа Републике, представници репрезентативне већинске организације синдиката Републике, ако синдикат није организатор штрајка, представници репрезентативног већинског удружења послодаваца Републике, као и стручњаки из појединих области, или могу изнијети спор пред посебно тијело за посредовање, које стране у спору формирају.

(3) У случају да се спор не ријешу у року од 30 дана од почетка штрајка, стране у спору могу да изнесу спор пред арбитражу.

Члан 8

(1) Арбитража се састоји од три члана, од којих стране у спору именују по једног члана, а трећег члана именује министар рада и борачкоинвалидске заштите са листе арбитра коју утврђује Економскосоцијални савјет Републике Српске (у даљем тексту: Савјет).

(2) Овлашћења, начин рада и одлучивање арбитраже уређују се споразумом страна у спору.

(3) Арбитража одлучује само у оквиру предмета спора.

(4) Арбитража о спорним питањима доноси одлуку двотрећинском већином која мора бити образложена и донесена у року од 15 дана од дана формирања арбитраже.

(5) Одлука арбитраже је коначна и против ње се не може уложити жалба нити водити судски спор.

Члан 9

(1) Штрајкачки одбор и радници који учествују у штрајку дужни су да штрајк организују и воде на начин којим се не угрожава безбједност и здравље људи и безбједност имовине, спречава наношење непосредне материјалне штете и омогућава наставак рада по завршетку штрајка.

(2) Штрајкачки одбор и радници који учествују у штрајку не смију спречавати послодавца да користи средства и располаже средствима којима обавља дјелатност.

(3) Штрајкачки одбор и радници који учествују у штрајку не могу спречавати запослене који не учествују у штрајку да раде.

(4) Послодавац је дужан да штрајкачком одбору и радницима који учествују у штрајку обезбиједи коришћење одговарајуће просторије и потребне административнотехничке и комуникационе услуге.

Члан 10

(1) Штрајк престаје споразумом страна у спору, одлуком арбитраже и одлуком радника који су донијели одлуку о ступању у штрајк.

(2) За сваки нови штрајк учесници у штрајку дужни су да донесу нову одлуку о штрајку.

Члан 11

(1) У дјелатностима од општег интереса или у дјелатности чији би прекид рада због природе посла могао да угрози живот и здравље људи или да нанесе штету великих размјера право на штрајк радника може се остварити ако се испуне и посебни услови утврђени овим законом.

(2) Дјелатност у смислу става 1. овог члана су дјелатности које обавља послодавац у области:

а) електропривреде,

б) водоснабдијевања,

в) жељезничког саобраћаја,

г) авионског саобраћаја и контроле ваздушног саобраћаја,

д) јавних радиотелевизијских сервиса,

ђ) поштанског саобраћаја,

е) комуналних дјелатности,

- ж) заштите од пожара,
- з) здравствене и ветеринарске заштите и
- и) друштвене бриге о дјеци и социјалне заштите.

(3) Од општег интереса, у смислу овог закона су и дјелатности од значаја за функционисање система јавне управе и безбједности Републике у складу са законом, као и послови неопходни за извршавање обавеза утврђених међународним уговорима у дјелатностима наведеним у ставу 2. овог члана.

(4) Уколико се штрајк у дјелатностима из ст. 2. и 3. овог члана организује у једном организационом дијелу послодавца, обавеза испуњавања и посебних услова у погледу остваривања права на штрајк радника примјењује се само на тај организациони дио.

Члан 12

(1) Радници који обављају послове у дјелатностима из члана 11. овог закона могу почети штрајк ако се обезбиједи минимум процеса рада који обезбјеђује сигурност људи и имовине или је незамјенљив услов живота и рада грађана.

(2) Минимум процеса рада и начин његовог обезбјеђивања утврђује се актом оснивача, односно директора послодавца, зависно од природе дјелатности, степена угрожености живота и здравља људи и других околности значајних за остваривање потреба грађана, послодавца и других субјеката.

(3) Приликом утврђивања минимума процеса рада, у смислу става 2. овог члана, оснивач, односно директор послодавца дужан је да затражи мишљење синдиката или савјета радника, односно овлашћеног представника радника.

(4) Раднике који су дужни да раде за вријеме штрајка ради обезбјеђивања минимума процеса рада, у смислу ст. 1. до 3. овог члана, одређују директор и штрајкачки одбор, најкасније пет дана прије почетка штрајка.

(5) Ради обезбјеђивања минимума процеса рада послодавац може ангажовати и чланове штрајкачког одбора највише до 1/3 укупног броја чланова одбора, осим председника штрајкачког одбора.

Члан 13

У дјелатностима из члана 11. овог закона штрајк се најављује послодавцу најкасније десет дана прије почетка штрајка, достављањем писане одлуке о ступању у штрајк.

Члан 14

(1) У дјелатностима из члана 11. овог закона стране у спору дужне су да најкасније у року од пет дана од насталог спора, односно од дана достављене писане одлуке о ступању у штрајк покушају споразумно да ријеше настали спор, односно изнесу спор пред посебно тијело за миренење, које стране у спору споразумно оснивају.

(2) Уколико се спор не ријешу у року од пет дана од дана достављене писане одлуке о ступању у штрајк, пред тијелом за миренење, стране у спору дужне су да у спор укључе и представнике послодавца, оснивача, надлежног органа Републике, надлежног органа локалне самоуправе и друга стручна лица и представнике радника и послодавца или да изнесу спор пред посебно тијело за посредовање.

(3) У случају да се спор не ријешу до дана утврђеног за почетак штрајка, стране у спору могу да изнесу спор пред арбитражу.

(4) Листу миритеља, посредника и тијела за посредовање утврђује Савјет.

Члан 15

(1) Штрајкачки одбор дужан је да за вријеме штрајка сарађује са послодавцем ради извршавања обезбијеђеног минимума процеса рада из члана 12. овог закона.

(2) Радници који обављају послове из члана 12. став 4. овог закона дужни су да за вријеме штрајка извршавају налоге послодавца који се односе на извршавања обезбијеђеног минимума процеса рада.

Члан 16

(1) Организовање штрајка, односно учешће у штрајку под условима утврђеним овим законом не представља повреду радне дисциплине, не може бити основ за покретање поступка за утврђивање дисциплинске и материјалне одговорности радника, не може бити основ за удаљење радника са рада и не може за посљедицу имати отказ уговора о раду раднику.

(2) Радник који учествује у штрајку нема право на накнаду плате за вријеме одсуствовања с рада због учешћа у штрајку уколико се послодавац и штрајкачки одбор другачије не договоре.

- (3) Изузетно од става 2. овог члана, радник који учествује у штрајку има право на накнаду плате за вријеме учешћа у штрајку који се организује искључиво због неисплаћених плата и који не траје дуже од 12 дана.
- (4) Радник из става 2. овог члана који је дужан да ради за вријеме трајања штрајка, ради обезбјеђивања минимума процеса рада, у складу са чланом 12. овог закона, има право на плату која мора бити сразмјерна времену проведеном на раду.
- (5) Радник из ст. 2. и 4. овог члана има право на пензијско и инвалидско осигурање, здравствено осигурање, као и право на осигурање у случају незапослености у складу са прописима којима су регулисане те области.
- (6) Организатори штрајка и учесници у штрајку који није организован у складу са одредбама овог закона немају право на заштиту утврђену ст. 1, 3. и 5. овог члана.

Члан 17

У току штрајка организованог под условима утврђеним овим законом послодавац не може запошљавати нова лица која би замијенила учеснике у штрајку, осим у случајима ако су угрожени:

- а) безбједност лица и имовине у складу са чланом 9. став 1. овог закона,
- б) одржавање минимума процеса рада који обезбјеђује сигурност имовине и лица и
- в) извршавање међународних обавеза у складу са чланом 11. овог закона.

Члан 18

- (1) Члан штрајкачког одбора или учесник у штрајку који штрајк организује и води на начин којим се угрожавају безбједност лица и здравље људи, безбједност имовине или који спречава раднике који не учествују у штрајку да раде, односно онемогућава наставак рада по завршетку штрајка или спречава послодавца да користи средства и располаже средствима којима послодавац обавља дјелатност чини повреду радне дужности за коју се може изрећи мјера отказа уговора о раду.
- (2) Радник који обавља послове у дјелатностима из члана 11. овог закона који одбије да изврши налог послодавца издат ради обезбјеђивања минимума процеса рада чини тежу повреду радне дужности, за коју се може изрећи мјера отказа уговора о раду.

Члан 19

- (1) Радници који ступају у штрајк могу, из реда радника, одлуком надлежног органа репрезентативног већинског синдиката или већине радника основати штрајкачке страже на мјестима пред улазом или у кругу пословних просторија послодавца, ради обавјештавања радника и јавности о спору који је настао и о оправданости захтјева штрајкача.
- (2) Одлука о формирању штрајкачке страже доставља се субјектима утврђеним у чл. 5. и 12. овог закона, у року у коме се доставља писана одлука о ступању у штрајк, као њен саставни дио или као посебан акт у току штрајка.
- (3) Одлука из става 2. овог члана мора бити образложена и садржавати број и имена радника - чланова штрајкачке страже.
- (4) Штрајкачка стража не може:
- а) примјењивати физичку принуду,
 - б) постављати физичке препреке или блокаде прилаза послу радницима који желе да раде,
 - в) пријетити или вријеђати раднике и
 - г) спречавати послодавца у обављању његове дјелатности.

Члан 20

Инспекцијски надзор над примјеном овог закона врши Републичка инспекција рада у складу са Законом о инспекцијама Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 113/05 и 1/08).

Члан 21

- (1) Послодавац, штрајкачки одбор, представник репрезентативног већинског синдиката или другог синдиката који организује штрајк и радници дужни су да инспектору рада омогуће вршење надзора, увид у документацију и несметан рад и да му обезбиједи податке и документацију потребну за обављање инспекцијског надзора.
- (2) Инспектор рада записник о извршеном инспекцијском прегледу и радњама уручује и доставља послодавцу, штрајкачком одбору, репрезентативном већинском синдикату или другом синдикату који организује штрајк.

Члан 22

- (1) Ако инспекција рада утврди да је актом или радњом послодавца повријеђен закон или други пропис, овлашћена је да, поред обавеза и овлашћења утврђених законом, до доношења правоснажне одлуке суда, рјешењем одгоди извршење одлуке послодавца о отказу уговора о раду или удаљењу радника са рада, организатора штрајка, односно учесника у штрајку.
- (2) Жалба против рјешења донесеног у смислу става 1. не одгађа извршење рјешења.
- (3) Против рјешења донесеног по жалби може се покренути управни спор.
- (4) Рјешење из става 1. овог члана доставља се послодавцу, штрајкачком одбору, односно репрезентативном већинском синдикату и раднику.

Члан 23

- (1) Новчаном казном од 1.000,00 КМ до 5.000,00 КМ казниће се за прекршај послодавац ако:
 - а) не приступи поступку мирења у року утврђеним овим законом, односно поступку посредовања (члан 7. став 1. и члан 14. ст. 1. и 2.),
 - б) не донесе акт о минимуму процеса рада и начину његовог обезбјеђивања и не прибави мишљење синдиката или савјета радника, односно овлашћеног представника радника (члан 12.),
 - в) не обезбиједи минимум процеса рада утврђен актом из члана 12. став 2. овог закона,
 - г) покрене поступак за утврђивање дисциплинске и материјалне одговорности, привремено удаљи са рада радника или откаже уговор о раду раднику због организовања, односно учествовања у штрајку организованом у складу са Законом (члан 16. став 1.),
 - д) у току штрајка организованог под условима утврђеним овим законом прими нове раднике који би замијенили учеснике у штрајку, осим ако овим законом није другачије одређено (члан 17.),
 - ђ) спречава раднике да учествују у штрајку или употријеби пријетње и мјере принуде ради завршетка штрајка или ако предвиди већу плату или друге повољније услове рада за раднике који не учествују у штрајку (члан 2. став 3.),
 - е) инспектору не омогући вршење надзора и не обезбиједи му увид у податке и документацију потребну за вршење инспекцијског надзора (члан 21. став 1.) и
 - ж) ако поступи супротно рјешењу инспектора којим је одгођено извршење одлуке послодавца о отказу уговора о раду или удаљењу радника са рада, организатора штрајка, односно учесника у штрајку (члан 22.).
- (2) За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у послодавцу новчаном казном од 500,00 КМ до 2.500,00 КМ.

Члан 24

- (1) Новчаном казном од 500,00 КМ до 3.000,00 КМ казниће се за прекршај репрезентативни већински синдикат или други синдикат који организује штрајк ако:
 - а) донесе одлуку о ступању у штрајк супротно члану 4. овог закона,
 - б) не приступи поступку мирења у року утврђеним овим законом, односно поступку посредовања (члан 7. став 1. и члан 14. ст. 1. и 2.),
 - в) организује или води штрајк на начин којим се угрожава безбједност здравља људи и безбједност имовине, наноси непосредна материјална штета и онемогућава наставак рада по завршетку штрајка (члан 9. став 1.),
 - г) спречава раднике који не учествују у штрајку да раде (члан 9. став 3.) и
 - д) не најави штрајк у дјелатностима из члана 11. овог закона у року и на начин прописан чланом 12. овог закона.
- (2) За прекршај из става 1. овог члана, казниће се одговорно лице у репрезентативном већинском синдикату и одговорно лице другог организатора штрајка новчаном казном од 250,00 КМ до 1.500,00 КМ.

Члан 25

Послодавци су дужни да акт из члана 12. став 2. овог закона донесу у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 26

Ступањем на снагу овог закона престаје да важи Закон о штрајку ("Службени гласник Републике Српске", број 10/98).

Члан 27

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".